

» Bortsett fra en glipp i 1990 har det vært elitemelk på tanken siden Stein Morten Jensen overtok gården i Ogndal i 1986, og i fjor mottok han 20-årsplaketten for upåklagelig melke kvalitet.

Elitemelk

i 23 år uten en dråpe

Inger Hovde
Mjølkeprodusent/
frilansjournalist
ingerho@msn.com



10. oktober og kyrne får fortsatt ut på beite.

» Stein Morten Jensen er ikke glad for ekstra oppmerksomhet eller skryt, så undertegnede har brukt flere måneder på å overtale han til en prat med Buskap.
– Her er det meste feil, hevder han selv.

20-årsplaketten

Det har ikke vært brukt antibiotika i fjøset til Sten Morten Jensen på over 23 år. Kyrne har heller ikke blitt behandlet for ketose, melkefeber eller hatt borbetennelse.
– Det var nære på i fjor, da ene dyrlegen mente vi kanskje skulle behandle med antibiotika for sikkerhets skyld. Da jeg sa at det hadde blitt første gang på 22 år ombestemte han seg, forteller Stein Morten.

Høg ytelse, lav kraftfôrforbruk

EKM har lenge ligget rundt 9 300 kg, til tross for at kraftfôrforbruket har ligget på 17–18 kg kraftfôr per 100 kg melk. Stein Morten bruker Favør 90 på sommeren og Favør 80 på vinteren, med tak på 8 kg kraftfôr. Han har og brukt kornavrens og byggmjøl, og erstattet kraftfôr med det etter

fôrverdi. Så inkludert i kraftfôrforbruket ligger også kornavrensen.
– Da vi skulle lage ØRT på utbygging til oksefjøs rundt 2000 måtte jeg ringe Felleskjøpet for å få bekreftelse på hvor lite kraftfôr jeg brukte, fordi økonomirådgiveren trodde ikke på tallene, sier Stein Morten og smiler.

Fokus på grovfôr kvalitet

Stein Morten er opptatt av å ha god kvalitet på grovfôret og at kyrne skal ha det beste grovfôret. Han passer også på at kyrne har fôr hele tiden. Han har ei appetittfôrvogn som går jevnlig.
– Klokket 23 går fôrvogna til lading, da fôrer jeg på ekstra med hjulgrabben. Det gjør jeg også om jeg har det travelt og skal på noe ekstra om kvelden, forteller Stein Morten. Kyrne slippes på beite i midten på mai, og i fjor gikk de ute til 7. desember. På senhøsten blir de suppleringsfôra med surfôr ute, i tillegg til at de beiter raigras. På sommeren skifter han ofte beite og beitepusser et par ganger. I sommer var produsentlaget og undertegnede på besøk og så på både eng og beite hos Stein Morten. Eva Pauline Hedegart fra NLR var med på

vandringen og skrøt av enga hans.
– Her er det fokus på god grovfôr kvalitet, ytret hun. Stein Morten er opptatt av å sprøyte for å holde ugraset unna gjenlegg, men på beitet kan det være litt ugras.
– At kua får litt variert kost med både litt urter og ugras, det tror jeg bare er sunt sier han. Han har kjøpt seg eget rundballeutstyr og prøver å få høsta tidlig – men man blir bestandig for sein, forteller han. – Det er ikke så enkelt å rekke alt. Noe blir grovere, det bruker jeg når kyrne er løse i magen. Jeg passer hele tiden på å holde vomma stabil med nok stivelse, så det er ikke så dumt med grovfôr høsta på ulike stadier.

Følger opp på individnivå

Jensen er opptatt av å komme tidlig inn med mottiltak både til jur og vom. Kyrne blir observert, kurukene studert og fôrresepten endra om dyra blir løse i magen. Han følger også med juret.
– Jeg er en storforbruker av Schalmtest, for jeg schalmer alle kyrne hver dag. I vaskevannet bruker jeg Optima. Jeg vasker også jurklutene i Optima etter bruk, for jeg har ikke vaskemaskin i fjøset. Som du hører er



SKEI I STEINKJER KOMMUNE I NORD-TRØNDELAG

- Stein Morten Jensen, sønnen Magnus på 33 år er medeier fra i år, men jobber 60 prosent stilling utenom
- Kvote på 115 000 liter
- Framføring av egne og mange innkjøpte okser
- Driver 500 dekar, hvorav 360 er eid
- Aktuell for elitemelk uten antibiotikabruk



Stein Morten og Nelly etter utdelinga av 20-årsplaketten.

det meste feil, ler han, før han fortsetter: På sommeren bruker jeg Optima gel, det er billig solbeskyttelse. Ellers bruker jeg Optima-sprayen.

Driftsbygning fra 70-tallet

Fjøset er et typisk 70-tallsfjøs med ribodekke og lange liggebåser. Innredning til kyr, drikkekar og strangko-anlegget er det samme, men båsskiller og matter er supplert. Over kyrne er det kutrener. Melkeorganene er skiftet ut til SAC-organ, men har ikke avtagere. SAC-organene har ganske stor sentral og er relativt tunge. Servisen på melkeanlegget gjør han selv. Melkerørene er av den smaleste diameteren og i stål. Da jeg spør hva han gjør for å få til så godt resultat svarer han: – Her er alt galt, så det er mer på tross av enn på grunn av.

Stalosan i båsene

– Kyrne drar mye fôr bak i båsene og oppi drikkekarene, så det blir det en del ekstra arbeid med. Drikkekarene blir rengjort hver morgen. Ellers vasker jeg båsene en gang i året.

Taket er jeg litt forsiktig med å vaske da jeg prøver å ta vare på kongeroa (trøndersk for edderkopp), smiler Sten Morten. – Jeg tror det er derfor vi ikke har noe mye fluer i fjøset. Stein Morten forteller at han bruker sagflis og Stalosan i båsene. Det er dyrt, men dette midlet har jeg tro på. Det gir tørre liggebåser og litt kalkeffekt i gjødsla. Stalosan er et tørrdesinfeksjonsmiddel, som suger opp fuktighet og binder ammoniakkdamp. I reklamen står det at den skal drepe fluelarver, da det er tilsatt sopp og bakteriedrepende midler. Det skal nedsette smittetrykket i omgivelsene ved å redusere sjukdomsframkallende bakterier og mikroorganismer.

Avl og påsett

– Jeg avler på protein og de senere årene på fett. Okser som er dårlige på helse og mastitt blir ikke brukt. Men det er sønnen som er god på avl og ikke jeg, hevder Sten Morten. I mange år fikk han så lite kvigekalver at han måtte satse på gammelkyrne. Han tror det er en av årsakene til at ytelsen ble høy og at kraftfôrforbruket kunne holdes lavt. De fleste kyrne hadde hatt mellom 4 – 6 kalver. Utrangeringsårsaken i besetningen er oftest kvote, eller celletall. – Jeg har slitt litt med å få de til å ta seg med kalv, så FS-tallet har ligget mellom 80 og 90. Kalvingsintervallet har ligget pluss minus 12 måneder. Kvigene kalver stort sett på 2 år, noen kanskje litt senere, andre litt tidligere. Jeg måler ikke med målebånd, men ser an med øyemål om de er store nok, sier Stein Morten.

Bygde ut til okser i 2000

ØRT ble gjennomført for å vurdere å bygge ut for melk, men viste at det lønte seg bedre med okser. Derfor ble det valgt å sage ut deler av fjøsgulvet og sette inn spalter, samtidig som kjeller og dragere ble forsterket. Deretter laget han ungdyrbinger over spaltene. I tillegg har han bygd på

til okser. Frontene har han snekret selv av tre. Han har kjøpt inn 40–50 okser i året, så totalt er det slaktes det 50–60 dyr i året på rundt 300 kg og 17 måneder. Oksene blir fôra med silo og rundball og får Favør 80 hele året. Han passer også på at de har grovfôr hele tiden.

Hjelp på gården

–Kona steller godt med meg og sørger for god mat og alt inne. Hun maler hus innvendig og utvendig. Det er også stort sett hun som kjører ungene hit og dit. Uten henne vet jeg ikke hvordan jeg skulle klart det, forteller Stein Morten. Faren hans var bare 44 år da han fikk hjerteinfarkt første gang, derfor overdro han gården tidlig til Stein Morten. Men faren har hjulpet til i drifta og vært avløser fram til for 10 år siden. Da begynte sønnen Magnus å avløse og hjelpe til.

Framtidsplaner

– Det må nok nyfjøs til om man skal være med, sier Stein Morten. – Opp til 200 000 liter tror jeg er sånn passelig. Jeg tror ikke fått til dette resultatet om jeg hadde hatt et storfjøs, for da hadde jeg ikke klart å følge med på individnivå som jeg gjør nå, men det kan sikkert Magnus klare. Vi må sette oss ned og lage planer for fremtiden, men da er det er Magnus som bestemmer.



Dyra i oksefjøset med egenprodusert innredning i tre som har stått i 15 år.